

Oorlog voor de Rechter

OORLOG voor de RECHTER

3,8 KM
LEVENSLANGE TOEGANG TOT BIJZONDERE RECHTSPLEGING

32.000.000 SCANS
152.000 SCANS PER WEEK

VERSCHILLENDE DOCUMENTEN

GETUIGENVERSLAGEN
LEIDPLAATSCHAAPSKAARTEN
DAGBOEKEN
GRATIEVERZOEKEN
FOTO'S

VINDBAARHEID

GETUIGEN - DATUMS
SLACHTOFFERS - "VINDERSLUK"
MEDEPLICHTIGEN
LOCATIES - LOCATIE
LIEPDEPERSOONLIJKHEIDEN

CENTRAAL ARCHIEF BIJZONDERE RECHTSPLEGING

2025 VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK
VOLLEDIG DOORZOEKBAAR 2027

300.000 VERDACHTEN

2023 VERDOORDEELD DOOR BIJZONDERE GERECHTSINDOEN EN TOEWIJZEN
2024 GEVANGENISSTRAF VAN 10 JAAR OF MEER
2025 LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAFEN UITGESproken
2026 DOODVONNISSEN UITGESproken
2027 DE RECHTEERDE

EXTERNE BRONNEN

12 MILJOEN ITEMS UIT MEER DAN 100 WO2-COLLECTIES
150.000 PERSOONNAMEN UIT DE DATABESTANDEN VAN 100 ORGANISATIES

CONTEXTUALISERING VANUIT HET DOCUMENT

2020 BESCHRIJVINGEN VAN SLEUTELGEBEURTENISSEN UIT WO2
2021 BESCHRIJVINGEN VAN ONDERNEMEN EN THEATERS
2022 BESCHRIJVINGEN VAN KAMPEN EN INTERNERING PLAATSEN
2023 BESCHRIJVINGEN VAN ORGANISATIES UIT WO2
2024 PROFIJFEN VAN BELANGHE PERSOENEN UIT WO2

BEKOPPELD AAN ANDERE COLLECTIES

famillement
Deventer 2024

Voorstellen

- Erik Mul
- Medewerker Dienstverlening bij het Nationaal Archief (vanaf 2017)
- Dagelijks aan het werk met oorlogsarchieven
- Project Oorlog voor de Rechter (website content, dienstverlening, inhoudelijk klankbord)

Waar gaat deze lezing over?

- Wat is het Centraal Archief Bijzondere rechtspleging
- Het project Oorlog voor de Rechter
- Het perspectief van een medewerker
- Vragen uit het publiek

Wat is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging

(CABR)

Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging

Dossiers over personen die na de oorlog zijn onderzocht in verband met onvaderlandslievende handelingen:

- Politieke collaboratie (denk aan lidmaatschap NSB)
- Economische collaboratie (handel drijven met de bezetter)
- Militaire collaboratie (in vreemde krijgsdienst treden)
- Hulpverleners aan de vijand

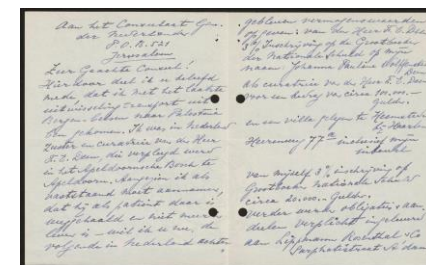
De diversiteit aan inhoud en verdenkingen is groot:

- Oorlogsmisdadigers /Leden Waffen SS
- Kunsthandelaren/ambtenaren/politieagenten
- Personen die veel kaas in huis hadden

De historische context & het ontstaan

Collaboratie in Nederland (regering in Londen)

- Inlichtingen dat in Nederland sprake was van collaboratie.

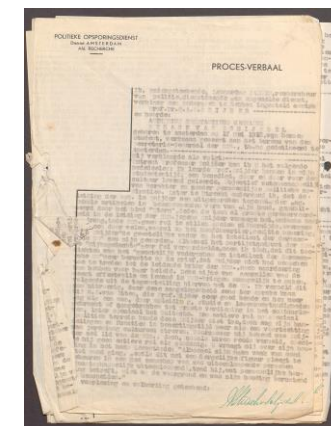

Juridische basis ontbreekt:

- Geen juridische basis om politieke en economische collaboratie te vervolgen. Uitzondering vreemde krijgsdienst.

Ontstaan Bijzondere Rechtspleging:

- De Bijzondere rechtspleging wordt al in Londen opgezet, angst voor bijtjesdag speelt daarbij een rol.

De structuur van de Bijzondere Rechtspleging

Ze staan voor een gigantische opdracht:

- Onderzoek doen naar honderdduizenden Nederlanders in kort tijdsbestek.

Organisatie Bijzondere Rechtspleging:

- Lokaal: Gemeente politie, Politieke Opsporingsdienst en Politieke Recherche Afdelingen
- Regionaal: Procureur-Fiscaal, Parket en Tribunalen, Bijzondere gerechtshoven
- Landelijk: Bijzondere Raad van Cassatie.

Het werk van de Bijzondere rechtspleging

Hoe verliep een onderzoek?

- Een onderzoek startte doorgaans lokaal. De lokale opsporingsdienst verzamelde bewijs en bereidde de zaak voor.

Het verzamelen van bewijslast:

- Alles waaruit collaboratie bleek kon in een dossier terecht komen

Buiten vervolging, voorwaardelijk buiten vervolging en vervolging:

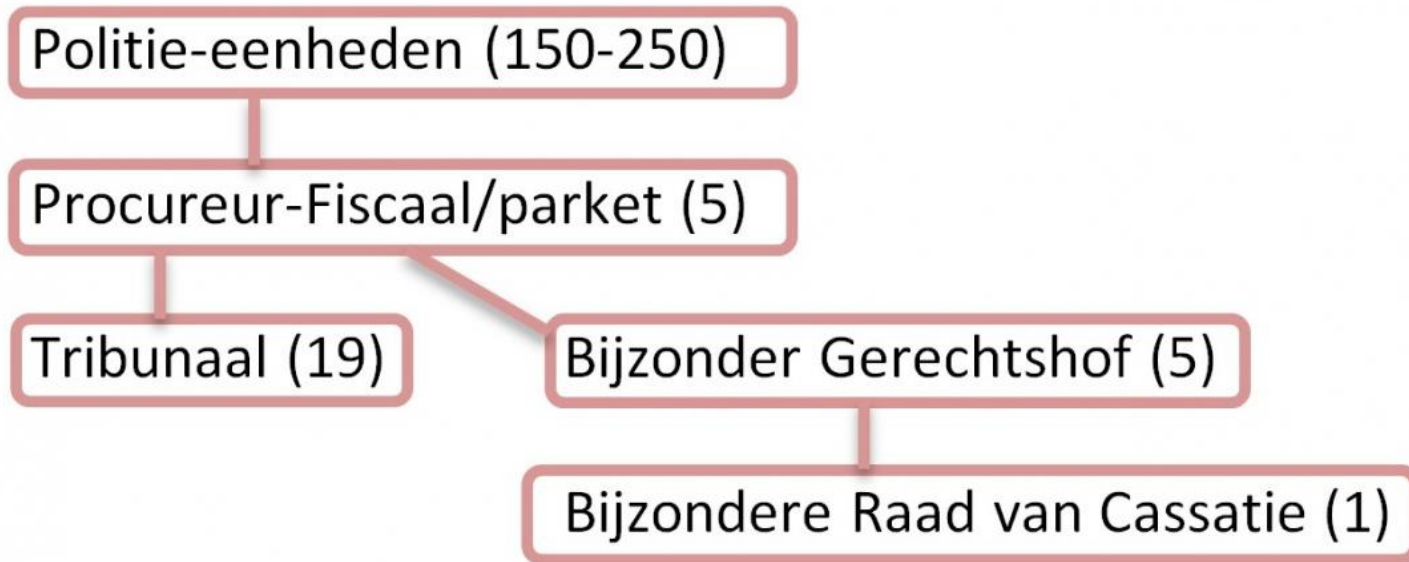
- Indien de verdenking zwaar genoeg was, werd het dossier doorgestuurd naar de regionale Procureur-Fiscaal.

Dossiers en Schaduw dossiers:

- Het was de bedoeling dat er uiteindelijk één dossier zou zijn per persoon

Hoe zag dat er uit?

Een verdachte in Deventer

Het verloop van de rechtsgang:

- Gemeente Politie Deventer
- Politieke Recherche Afdeling Deventer

- PRAC Deventer
- Procureur-Fiscaal Arnhem

- Tribunaal Zutphen
- BG Arnhem

- BRC

Het centraliseren van het archief

Afsluiting Bijzondere Rechtspleging:

- In 1952 zijn de laatste activiteiten van de Bijzondere Rechtspleging afgesloten
- Het archief was van landsbelang en diende blijvend bewaard te worden.

Centralisering:

- Alle 250+ instellingen hadden een eigen archief. Na afronding van de Bijzondere Rechtspleging centraliseren ze deze archieven.
- Vanaf dit moment is er sprake van het Centraal Archief bijzondere Rechtspleging.
- Na enig heen en weer gesleep komt het in 2002 definitief bij het Nationaal Archief terecht.

Indicatie van de omvang: Centrale Cartotheek:

- Ruim een miljoen kaartjes over ongeveer 425.000 personen De Centrale Cartotheek is de basis van zoekwerk in het CABR

Kaartjes van J. de Boer

Naam de Boer	Dossier no. 3779
Voornamen ³¹⁻¹¹⁻⁴⁵ Josephus Theodorus Mynstrelle	Rolno. 829
Geboren d.d. 13-11-1900 te 's Bosch	
Beroep electricien	
Wonende te 's Hertogenbosch Parallelweg huis 15.	
Behandelend ter zitting van: 19 Juli 1946	Op: 6 December 1946
	Dossier verzonden aan: F.E.
Uitspraak: Internering 2 jaar met aftrek Ontzetting ^{30 6-14-4-1946} kiesrechten. Ontzetting recht dienen bij gesapende macht " " bekleeden overheidsfunctie.	Terugontvangen: 3-1-47
Fiat executie: 31-12-46	Op: 194
	Dossier verzonden aan:
Geseponeerd d.d.	Terugontvangen:
De Beiaard	

Kaartjes van J. de Boer

Naam: de Boer		No. ....
Voornamen: Joshepus P.		WL No. ....
Geboren: 's-Bosch I3-II-00 te Boxtel Parallelweg I52		
In bewaringskamp		te Vught
Aangehouden:	Verdere verlengingen (3 maanden)	Aanteekeningen
In bewaring: 4-5-46.		PARKET DEN BOSCH
Bewaring ver- lengd: (3 mnd.) I8-5-46		
In vrijheid:		

Kaartjes van J. de Boer

Naam: de Boer Geh. Ned. Oostindien
 Voornamen: Josephus Theodorus
 Geboren: 2-Bosch, 13-11-1900 te Bosch, Parallelweg Lind 15

No. **T108**
WL No. ....

In bewaringskamp ..... te .....

Aangehouden:	Verdere verlengingen (3 maanden)	Aanteekeningen
<p>14-4-1945</p> <p>In bewaring:</p> <p>29-10-1945</p> <p>Bewaring ver- lengd: (3 mnd.)</p> <p>29-1-1946</p>	<p>29-4-1946</p> <p>18-5-1946</p>	<p style="text-align: right; font-size: 1.5em;">4764</p> <p style="text-align: center; font-size: 1.2em; opacity: 0.5;">PARKET DEN BOSCH</p> <p style="text-align: center; font-size: 1.5em;">4764</p>
<p>In vrijheid: .....</p>		

Kaartjes van J. de Boer

Naam <i>de Boer</i>		Voornamen <i>Josephus Theodorus</i> ARCHIEF <i>J. de of Josephus, Theodorus</i>		Personendossier No. <i>109</i>	Man Vrouw
Geboorteplaats <i>s Bosch</i>		Geboortedatum <i>13-11-00</i>	Beroep <i>Electricien</i>	Woonplaats <i>Bosch</i>	
Adres <i>Parallelweg Zuid 15</i> <i>naam slop waaraan de huize</i>			Ongehuwd/Gehuwd met.		
Plaats waar de persoon is ingesloten. (Verplaatsing of vrijlating wordt hiernaast aangeteekend)		Sedert <i>29 Aug</i> 19 <i>45</i> in <i>Wagtl</i> zie nr. <i>334 am boek</i> <i>10 Nov 45 in Speelholenweide reis bij. 53</i> <i>5937</i> ~~<i>Speelholenweide reis F. G. 115</i>~~			
Verhoord op <i>27 Aug 45</i> door <i>G. de Bruijn</i> zie pr. verb. nr. <i>1411</i> d.d. <i>27.8</i> 19 <i>45</i>		Behandeld in advies-commissie op 19 Advies:			
Beslissing Mil. Commissaris: <i>verlenging bew. 18. Mei 1946.</i>		d.d.			
Plaats alwaar het dossier is heengezonden		Sedert <i>22 Mei</i> 19 <i>46</i> naar <i>Bijz. Gerechtshof</i> <i>van Bijz. Gerechtshof naar Tribunal</i>			
Korte omschrijving feit <i>Bo. 550</i>			Nationaliteit		

Kaartjes van J. de Boer

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	1	2	3	4	5	6	7	8
Naam: de Boer												Econ. 203		No.		Datum		Door															
Voornamen: Jozephus Theodorus of. <i>Jozephus, Theodorus.</i>												A. Verdachte wordt gezocht door:		P.R.A. ZWOLLE		POL. LKE RECHERCHÉ AFDELING District ZWOLLE																	
Nat : geb. te: Den Bosch												B. Aanhouding																					
Godsd.: „ d.d.: 13.11.1900												C. Inbewaringstelling		8/1-12-15 DOSSIER OVERGEGEVEN AAN P.R.A. BOXTEL																			
Woonplaats: Boxtel												D. Interneering																					
Straat: Nr.												E. Invrijheidstelling . . . . . voorwaardelijk onvoorwaardelijk		203																			
Gehuwd met:												F. Veroordeeling																					
Gescheiden van:												G. Strafmaatregelen		O. F.																			
Wed. van:												H. Overleden Geseponcerd																					
Nationaliteit van echtgen.:												Dossier overgedragen aan		te:																			
Beroep:																																	

De omvang van het archief

Dit alles heeft geresulteerd in:

- 1.2 miljoen cartotheekkaartjes
- Meer dan 600.000 dossiers over ruim 425.000 personen*.
- 3.8 kilometer archief
- Ongeveer 32 miljoen pagina's

De inhoud van het archief

In dossiers tref je aan:

- Getuigenverklaringen
- Staat van beschuldiging
- Strafvonnis/voorwaardelijke buitenvervolginstelling

Bewijslast:

- Foto's, persoonlijke brieven, verklaringen, lidmaatschap boekjes, reisdocumenten....alles waaruit collaboratie bleek.

fam
De

Handwritten document with a header 'Resumé' and 'D.G.E.F.T.'. The text is dense and appears to be a report or summary of events, possibly related to the NSB or the war effort.

Byz **STRECHTSHOF**

VERZONDEN

Arrasatibevél uitgegeven op
Meldingsplicht uitgegaveven met brief no.
Verplating uitgeschreven met brief no.
Nader verhoor uitgeschreven en dossier terug naar
Arrasatie-Officier met brief no.
Stukken voor transport verzonden met brief no.

geteekend door Hooft d.d.
geteekend door Hooft d.d.
geteekend door Hooft d.d.

preA Agram
602023
+ dd
lw. nr 75637

DEDEINERD	Data
1. vr. vrucht tot transport arr. met A.Z.	
2. dossier toegezonden aan v.d. bur.	
3. Dossier teruggezonden	11/11/46
4. Dossier naar O.E.	
5. dossier naar	

Model 6115

NSB 1144 P.S.B. 1942 2/6

Doss. P.O.D.
No 6042
map 7 1123

NATIONAAL-SOCIALISTISCHE BEWEGING IN NEDERLAND
ALGEMEENE ZAKEN
Secretariaat-Generaal

Den Heer E.J. Volte,
Burgemeester van Amsterdam,
Raadhuis,
ALHIEER.

Utrecht, 24 Juni 1942.
Maliebaan 33 - Telefoon 1634

Volksgenoot,

Namens den Leider heb ik de eer U uit te noodigen tot deelname aan een avondmaaltijd, welke hij zal geven ter gelegenheid van zijn bezoek aan Noord-Holland, op Donderdag 25 Juni a.s. in het Parkhotel te Amsterdam, na afloop van de bijeenkomst der N.S.B. op den Dam, omstreeks 21.30 uur.

HOU ZEE!
Hoofd Afd. Algemeene Zaken
i.o. *van der Meer* Gen.

Jhr. D. de Blooq v. Scheltinga.

*namens burgemeester
hede-ry van der Meer*

In verband met de afzending van de documenten die u verzonden zijn, wordt u verzocht de afzending daarvan te bevestigen en de afzending daarvan te bevestigen.

- LIDVERZAMELINGSSTAT (PERSDOSSIER NO: 11976) bestaande uit drie pakket-onslagen, genmerkt: rood 1, 1A, 11.
- paquet-onslag 1:**
1. PV van POB Amsterdam opgemaakt door D. Jansen d.d. 4.10.46, 71 blz.
  2. map met bijlagen genummerd: rood S 1 t/m S 58
  3. brief aan POB Amsterdam van G.W. Krop te Amsterdam d.d. 29.12.45, 2 blz
- paquet-onslag 1/A:**
4. PV van PBA Amsterdam opgemaakt door G.J. Verdun d.d. 30.5.47, 9 blz.
  5. concept van T.V. (zie nr. 4)
  6. verklaring van Max. Volters te Amsterdam d.d. --
  7. PV van PBA Amsterdam opgemaakt door A. Antkes d.d. 20.2.47
  8. PV van POB Breda opgemaakt door H. Fontan d.d. 28.5.45
  9. brief aan "Edelele Berg" van S.J. Kijper te Blijden d.d. 29.10.46
  10. brief aan Th. G. Hoffmann te Amsterdam van H. Hoogendijk te Amsterdam d.d. 30.10.42
  11. PV van Opgroingsdienst te Maastricht opgemaakt door J. de Boep d.d. 23.5.45 met inliggende stukken genummerd 12 tot en met 22
  23. attestatie-benige d.d. -- door POB Amsterdam
  24. PV van aanhouding en inbewaaringstelling van de BS Amsterdam opgemaakt door S.B. van der Meer d.d. 27.7.45
  25. formulier van aanhouding d.d. 27.7.45
  26. mededeling van de BS Amsterdam d.d. 18.5.45
  - 27/30 afschriften van rapporten en verklaringen van de B.S. Amsterdam
  - 31/32. brieven van verdachte
  33. PV van inbeslagname van roepingen d.d. 1.10.45
  35. afschrift PV van verhoor van verdachte d.d. 19.11.45
- paquet-onslag 11:**
34. resume
  35. PV van PBA Amsterdam opgemaakt door G.J. Verdun d.d. 11.11.47, 29 blz.
  36. staat van verzoeken d.d. 11.11.47
  37. staat van inlichtingen d.d. 11.11.47
  38. concept van PV nr. 35
  39. map met bijlagen nr. S 1 t/m S 111 L, betreffende correspondentie tussen prof. Snijder en Burg. Volte, betreffende het Ge. Theaterbrieff te Amsterdam
  40. map met bijlagen genummerd: S 4, betreffende oprichting "Vrijwilligers legioen Nederland"
  41. map met bijlagen genummerd: S 5 t/m S 6, betreffende Cultuurnrad
  42. map met bijlagen genummerd: S 7 t/m S 13, betreffende Nederlandse Cultuurnring
  43. map met bijlagen genummerd S 14 t/m 15, betreffende gepubliceerde artikelen van breken van de verzetsgaest
  44. map met bijlagen genummerd: S 16 t/m S 24, gepubliceerde artikelen betreffende Bijlagegedachte
  45. map met bijlagen genummerd: S 25 t/m S 28, gepubliceerde artikelen betreffende Verkoerlijking van het Duitse Gemenebest
  46. map met bijlagen genummerd: S 29 t/m S 36, betreffende: Alveeren
  47. map met bijlagen genummerd: S 37 t/m S 57
- Gezonden te Amsterdam d.d. 13.11.47
Chef Archief,
A. Velarich

Wat voor vragen stellen bezoekers

De genealoog/familieonderzoeker/nabestaande:

- Op zoek naar informatie over veroordeelde familieleden
- Op zoek naar informatie over slachtoffers
- Kinderen die op zoek zijn naar hun vader (Duitse soldaten)

De journalist:

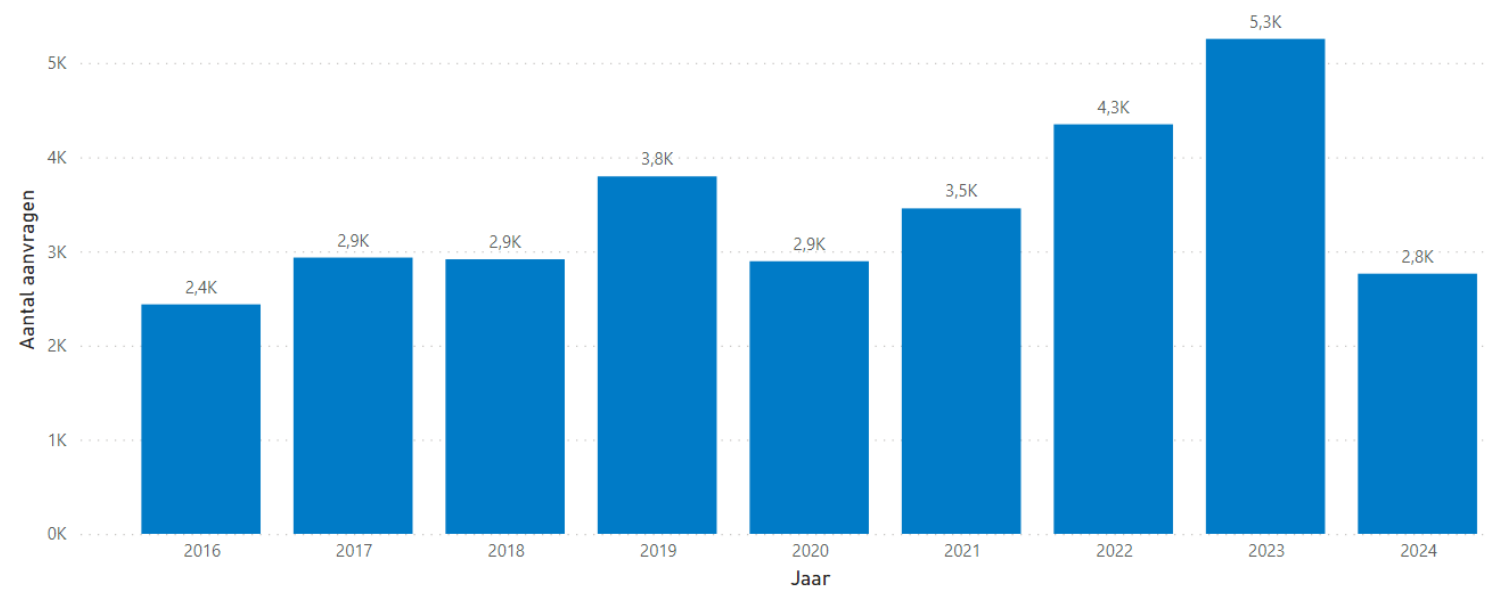
- Op zoek naar informatie over bekende personen
- Regelmatig op zoek naar nieuwswaardigheden

De onderzoeker/wetenschapper:

- Doen onderzoek naar persoon overstijgende onderwerpen.
- Denk bijvoorbeeld aan collaboratie onder notarissen, ambtenaren of militairen. Maar ook onderzoek naar de systematiek/dynamiek achter collaboratie.

Toenemende belangstelling

Aantal aanvragen afgelopen jaren

*2024 tot 31 mei

Openbaarheidsbeperkingen

Openbaarheidsbeperking:

- Op grond van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.
- Beperking op het CABR vervalt op 1-1-2025.
- 75 jaar is de maximale wettelijke termijn voor een openbaarheidsbeperking.

Inzage tot 1-1-2025:

- Inzage is alleen mogelijk indien aan voorwaarden wordt voldaan.
- Medewerkers doen vooronderzoek in CABR en verwante archieven.
- Het archief is alleen toegankelijk op naam van verdachte.

Inzage vanaf 1-1-2025???

Oorlog voor de Rechter

Een volledig digitaal op woord doorzoekbaar Centraal Archief Bijzondere
Rechtspleging

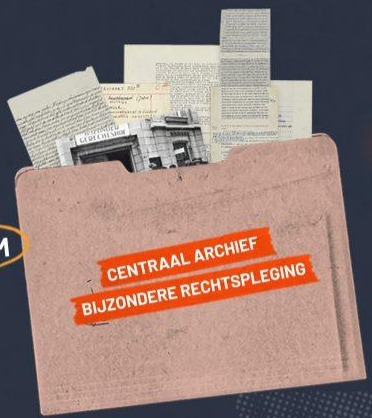
OOLOG

voor de

RECHTER

nationaal archief NETWERK OORLOGS BRONNEN huigens instituut

3,8 KM

32.000.000
SCANS

152.000
SCANS PER WEEK

VERSCHILLENDE DOCUMENTEN

GETUIGENVERSLAGEN
LIDMAATSCHAPSKAARTEN
DAGBOEKEN
GRATIEVERZOEKEN
FOTO'S

300.000
VERDACHTEN

20% VEROORDEELD DOOR BIJZONDERE GERECHTSHOVEN EN TRIBUNALEN

0,6% GEVANGENISSTRAF VAN 10 JAAR OF MEER

0,05% LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAFFEN UITGESPROKEN

0,05% DOODVONNISSEN UITGESPROKEN

0,01% GEËXECUTEERD

VINDBAARHEID

- GETUIGEN x
- STATUMS x
- SLACHTOFFERS x
- 'ONDERDUIK' x
- MEDEPLICHTIGEN x
- LOCATIES x
- 'LIQUIDATIE' x
- SPECIFIEKE GEBEURTENIS x

36

12

CENTRAAL ARCHIEF BIJZONDERE RECHTSPLEGING

2025 VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK

VOLLEDIG DOORZOEKBAAR 2027

CONTEXTUALISERING VANUIT HET DOCUMENT

Westerbork
Kamp Westerbork werd in 1939 in gebruik genomen als Centraal Vluchtelingenkamp Westerbork voor uit Duitsland gevluchte Joden. Vanaf 1 juli 1942 tot mei 1945 was het operationeel als Polizeiliches Jügenddurchgangslager Westerbork. Lees meer.

Bureau Joodse Zaken
Het bureau Joodse Zaken was een onderdeel van de Sicherheitsdienst, gevestigd in Amsterdam. Het bureau speelde een actieve rol bij het opsporen en deporteren van Joden.

EXTERNE BRONNEN

12 MILJOEN ITEMS UIT MEER DAN 250 WO2-COLLECTIES

350.000 PERSOONSNAMEN UIT DE DATABESTANDEN VAN 50 ORGANISATIES

300 BESCHRIJVINGEN VAN SLEUTELGEBEURTENISSEN UIT WO2

5.000 BESCHRIJVINGEN VAN ONDERWERPEN EN THEMA'S

600 BESCHRIJVINGEN VAN KAMPEN EN INTERNERING PLAATSEN

700 BESCHRIJVINGEN VAN ORGANISATIES UIT WO2

2000 BIOGRAFIEËN VAN BEKENE PERSONEN UIT WO2

GEKOPPELD AAN ANDERE COLLECTIES

OORLOG voor de RECHTER

nationaal archief NETWORK OORLOGS BRONNEN **niod** **hi** huysens instituut

NAAR EEN VOLLEDIG DOORZOEKBAAR CENTRAAL ARCHIEF BIJZONDERE RECHTSPLEGING IN VIER STAPPEN

MASSADIGITALISERING 1

Grote hoeveelheden documenten van verschillende formaten en papierkwaliteit worden **gedigitaliseerd**. Deze **scans** vormen de **basis** voor de rest van het project. We denken zo'n **152.000 documenten per week** te kunnen scannen.

PROCES

1. SELECTIE
2. TRANSPORT
3. SCANNEN
4. KWALITEITSCONTROLE
5. TRANSPORT TERUG

TRANSCRIPTIE 2

De informatie op de scans wordt op een **geautomatiseerde manier** omgezet naar tekst die door een **computer gelezen** kan worden.

Naam en voornamen: Jansen, Piet. Geboortplaats en -datum: Zaandam, 29 October 1897. Echtgenote van? Beraga; voornam agent van Politie, 1 Laddis woonplaats en adres: Kanawadsl 25 II. Amsterdam Persoonsbewijs-no.: 2 01239 afgegeven te Leeuwarden Nationaal (evr. vroege) Nederlander die ervan verdacht wordt: joodische personen in macht van den vijand te hebben. Geboortebewijs hij in dienst was van de S.D. Terzake gehoord, verklarende verdachte hij het volgende: dat hij in dienst was getreden van Lippmann en Rosenthal voor de inventarisatie van joodische goederen vervoersorgan overgelaan naar de S.D. afdeling joodische zaken te Amsterdam. Verdrachte Feb. 8, opstaven den Chef Oorsprongdienst D.P.M. op 20 Mei 1945 bewaring, logesteid, in het Huis van Bewaring 1 te Amsterdam P.O.D. Amsterdam, Model A.

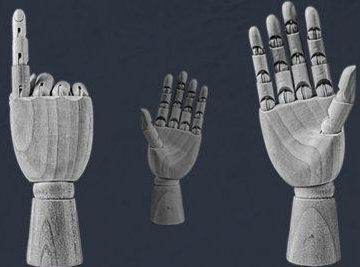
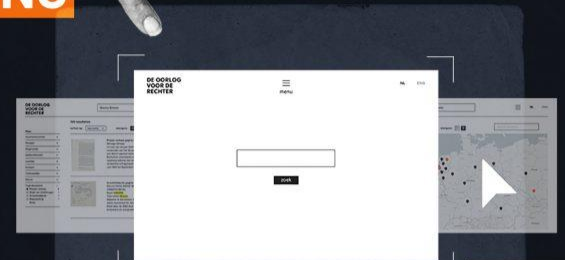
VERRIJKING 3

De **computer** kan nu **persoonsnamen, organisaties en plaatsnamen** herkennen binnen de tekst. Deze termen worden voorzien van **achtergrondinformatie** en **gelinkt aan bronnen uit andere collecties**. Door deze stap kunt u straks **online dwars door het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging zoeken**.

DIGITALE BESCHIKBAAR- STELLING 4

Vanaf **1 januari 2025**, het moment dat het **Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging** formeel openbaar is, wordt het afgeronde deel van het archief via de website **Oorlogvoorderechter.nl** gepresenteerd. We verwachten dat het gehele archief in **2027** online doorzoekbaar is.

**ALS ONLINE PUBLICEREN JURIDISCH MAG,
DOEY WE HET DAN OOK?**

Dit is een vraag waar het **ethisch beraad** zich tijdens het project over gaat buigen. We gaan in gesprek met **belangenorganisaties, nabestaanden, collectiehoudende organisaties en andere betrokkenen** over de **omgang met persoonsgegevens**. We ontmoeten elkaar en horen elkaars argumenten.

BELANGEN-ORGANISATIES

NABESTAANDE

Het project Oorlog voor de Rechter

Wat is het? Waarom is het?

- Digitaliseren en digitaal publiceren (contextualiseren) van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging.
- Consortium OvdR: Nationaal Archief, Huygens Instituut, NIOD en WO2NET.
- Gefinancierd door: OCW, VWS, J&V.

Wanneer is het project afgerond:

- Eerste versie van website online op 2 januari 2025 met eerste 8 miljoen pagina's (Bijzondere Gerechtshoven, Bijzondere Raad van Cassatie).
- Begin 2027 is het project afgerond en is het hele CABR digitaal doorzoekbaar.
- Tot die tijd kunnen bezoekers stukken blijven inzien in de studiezaal van het Nationaal Archief (als ze niet online staan).

Het project Oorlog voor de Rechter

Waar werken we aan:

- Het doel is om bezoekers te helpen vinden en helpen begrijpen.

Context & duiding:

- Uitleg historische & juridische terminologie (400+).
- Automatische entiteit herkenning (verdachten, getuigen, slachtoffers, locaties, organisaties enz).
- Automatische (machine geleerde) documentherkenning.
- Uitleg van de rechtsgang.
- Dossiers worden getoond binnen de context van de rechtsgang (niet meer als bak met blaadjes).

Het project Oorlog voor de Rechter

Wat kunnen bezoekers straks:

- Zoeken op personen: Verdachten, slachtoffers, getuigen en functionarissen.
- Zoeken op gebeurtenissen: Razzia's, verzetsdaden, historische gebeurtenissen.
- Zoeken op locatie: Locatie, stad en straat.

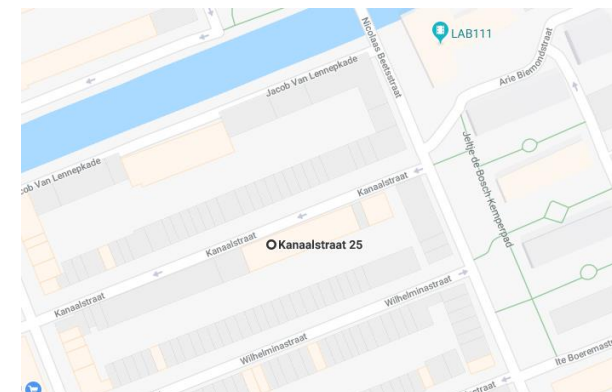
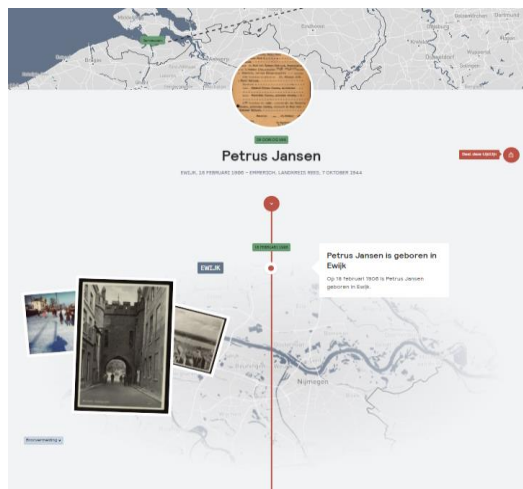
Onderzoekmogelijkheden:

- Bezoekers kunnen veel meer connecties maken.
- Bezoekers begrijpen de stukken beter binnen de context van het archief.
- Bezoekers krijgen uitleg over woord en begrip en rechtsgang.

Naam en voornamen: **Jansen, Piet** Geboorteplaats en -datum: **Zaandam, 29 October 1897** Echtgenoot van / Beroep: voorheen **agent van Politie**, t Laatste woonplaats en adres: **Kanaalstraat 25 II Amsterdam** **Persoonsbewijs**-no.:z 2 01239 afgegeven te **Leeuwarden** Nationaliteit (evt. vroeger) **Nederlander** die ervan **verdacht** wordt: **joodsche personen** in macht van den **vijand** te hebben gebracht, terwijl hij in dienst was van de **S.D.** Terzake gehoord, verklaarde **verdachte** mij het volgende: dat hij **in dienst was getreden** van **Lippmann en Rosenthal** voor de inventarisatie van **joodsche goederen**, vervolgens overgegaan naar de **S.D.,afdeeling joodsche zaken** te **Amsterdam** Verdachte heb ik, optast van den Chef **Opsporingsdienst D.P.M.** op **28 Mei 1945** **bewaring**, toegesleid, in het **Huis van Bewaring I** te **Amsterdam P.O.D. Amsterdam. Mode! A**

Het project Oorlog voor de Rechter

Laagdrempelig onderzoek doen:

- Niet afreizen naar Den Haag, geen aanvraag doen, geen verbod op het maken van scans.
- Bezoekers kunnen vanuit huis onderzoek doen.

Helpdesk en ondersteuning:

- Veel gestelde vragen & inhoudelijke uitleg.
- Contactmogelijkheden per telefoon, chat en email.
- Doorverwijzingen andere archieven gekoppeld aan type dossier.

Als het mag, ga je het dan ook doen?

Juridisch heb je te maken met:

- Archiefwet: openbaar op 1 januari 2025.
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Ethische aspecten & dilemma's, zoals:

- Het frame 'daderarchief'.
- De zwijgcultuur.
- De stereotypering over 'collaboratie'.

Ja, want....

- Het stijgende aantal aanvragen bij het Nationaal Archief toont behoefte aan deze informatie.
- Digitaliseren en op woord doorzoekbaar maken biedt veel meer mogelijkheden voor bezoekers.
- Een digitaal archief kan worden voorzien van contextinformatie. Dat is nodig om het archief te kunnen begrijpen.
- We hebben te maken met een steeds jonger wordende generatie die op zoek is naar het familiale oorlogsverleden. Ze hebben een digitale, online focus.
- Vanuit gezamenlijk, maatschappelijk oogpunt biedt een laagdrempelig toegankelijk archief de mogelijkheid om dialoog te voeren en het verleden te verwerken.

Maar zorgvuldig!

- Ethisch Beraad.
- Regelmatige gebruikerstesten.
- Aandacht voor project bij breed publiek
- Organiseren informatiemiddagen door het hele land

Aandacht voor:

- Contextualiseren (op de website zelf, longreads NIOD, KNHG).
- Begeleiding (ARQ, Famillement, Werkgroep Herkenning + Inrichten Klant-Contact-Centrum).

Het perspectief van een medewerker

Wat doen wij:

- Als gevolg van ons werk zien we tientallen en soms honderden dossiers.
- Mijn beeld van collaboratie is zowel grijzer als zwart/wit geworden
- Stereotyperingen houden doorgaans geen stand na bestuderen van informatie
- Om informatie te achterhalen in een 32 miljoen scans over 425.000 personen moet je altijd moeite doen.
- Ik hoop dat de openbaarheid zorgt voor het doorbreken van het taboe.

Vragen uit het publiek

Komt je vraag niet aan bod?

- info@oorlogvoorderechter.nl vragen over het project
- info@nationaalarchief.nl – Inzageverzoek tot 1-1-2025

Volg ons

